

i Második József,

Isten kegyelméből választott Romai Császár, a' Birodalomnak mindenkor örögbírója; Német, Magyar, Tseh, Dalmátzia, Horvát, és Tót Országoknak Apostoli Királya; Austriának Fő-Hertzege; Burgundiának, és Lotharingiának Hertzege; Hetruriának Nagy-Hertzege; Erdély Országának Nagy Fejedelme; Mediolánnak, Mantovának, és Pármának Hertzege; Habsburgi, Flandriai, Tirólisi Gróf, 's a' t.

Hogy a' Tűznek, 's Gyúlékoknak keserves; és mindenkor megszé-terjedő Következéseit, a' mennyire lehet, megátoljuk, szükségesnek itéltük, Magyar Országának, 's az ahoz tartozandó Tartományoknak kerítettlen Helységeire nézve a' támadott Tűznek El-óltásáról e' Rendelést ki-adni, mellynek fő Tzélja

Elsőben: A' Gyúladásnak Meg-akadályozása.

Másodszor: Annak hamarságos Fel-fedezése.

Harmadszor: Gyors El-óltása.

Negyedszer: A' Tűz Következéseinek, mellyek az El-óltás után-is meg-történhetnek, okos Meg-előzése.

I.

A' Tűz-támadásnak előre Akadályt vető
Módok.

1. §.

A' mi az Épületeket illeti.

Mivel az Építésnek illetlen Módja nem csak a' Gyúladást, hanem a' Tűznek könnyebb El-terjedését-is segítheti, az új Házaknak Felállításában arra vigyéltség Gond, hogy egy Ház a' másikhoz ne építtesék igen közel, hanem, a' hol lehet, minden Ház között leg-alább 3. ölnyi Köz hagyattasson.

2. §.

A' Tsűrök, 's gabonás Házak.

Hasonlóképen az újonnan építendő Tsűrök, 's gabonás Házak távol helyheztesse az Házaktól, a' Kertek után, vagy, a' hol ki-telhetik, épen a' Helységen kívül.

3. §.

A' szaló, szárasztó Kementzék.

A' hol Lent, és Kendert termesztene, arról szorgalmatoskodjanak, hogy a' Községek tulajdon szárasztó Kementzék, avagy szárasztó, és tiloló Szobákat építsenek valami távol lévő Helyen az ő Helységektől.

4. §.

Tűz-ellenző Falak helyett Fák-ültetése.

Hogy a' Házak, mellyek már fel-építették, 's egymáshoz közel állanak, 's a' Tsűrök, és gabonás Házak, mellyek a' Falukban találkoznak, a' Tűztől könnyebben meg-öriztethessenek, leg-alább arról szükséges gondolkozni, hogy magos Ágú, fok Levelű Fák, kiváltképen a' Dió-fa, a' hol azt kaphatni, ültettesse az őltalom gyanánt a' Gyúlás ellen.

A' hol illy Fákból egy egész Rendet nem lehet ültetni, leg-alább a' Ház-fedeleknél, 's a' Gabona-tartó Heiyekek, mellyek már a' Faluban állanak, négy Szegletét szükséges illy Élő-fákkal a' Tűztől valamennyire védelmezni.

Az Útnak, szabad Járásnak Meg-hagyása.

Mindazonáltal Fákkal, avagy haszontalan Sövényekkel nem kell az Ösvényeket, és Útakat meg-akadályozni, 's ezek által a' támadott Gyúléskor a' Szomszédságot úgy meg-gátolni, hogy minden Rézről segítségül ne jöhesse.

5. §.

Kémények.

A' mennyire a' Lakosoknak környülállási meg-engedik, a' Fából emelt Kémények, a' hol a' Házak szükség képen nintsenek tellyeséggel Fából építve, meg-ne engedteffenek, 's jövendőre nézve épen meg-tiltassanak.

A' hol égetett Téglákra semmi képen szert nem lehet tenni, olly Helyekén lehet égetlen Téglákból, avagy fonott Vesz-zőkből Kéményeket rakni, tsak kívül belől jól bé-legyenek Agyag-gal mázolva.

Általában szólván, a' Kémények leg-alább Vastagságokban fél Téglányiak legyenek, de álló Téglákból ne építteffenek. Továbbá, ne legyenek alacsonyok, hanem a' Ház-fedelénél elegendő képen feljebb viteffenek; se szűken, se görbén ne rakattassanak, hogy azokon az Által-tsúfzás, 's azoknak Meg-seprése könnyű lehesse.

6. §.

Kementzék, Tűz-helyek.

A' Szobákban ne állittassanak a' Kementzék közel a' Fából épített Falakhoz; szintén úgy a' Tűz-helyek, 's egyéb Tűz-tartására-valók a' Fából-való Falaktól meszíze helyhezteffenek.

7. §.

Konyhák, Mosó-házak.

A' Konyháknak, Mosó-házaknak, 's más Tűz tartására rendelt Helyeknek Allya soha Fából ne legyen, hanem leg-alább öszve-vert Földből, vagy Agyagból, ha Kőből, Téglából, 's más e' félekből nem lehet.

8. §.

Az olly Házakhoz, mellyeknek Fel-építésére tulajdon Művesek, az az, Kő-művesek, Átsok, 's más e' félek kívántatnak, mások fel-ne vétteffenek, hanem az illyenekben próbát tett Me-
sterek,

sterek, a' hol e' féléket kaphatni ; Magától értheti azonban kiki, hogy a' Jobbágyoknak szabad akaratjokra kell hagyni saját Házoknak Fel-építését, és ha e' Dologhoz értenek, nekik meg-engedni, hogy más kissebb jeleségű Házoknak Fel-állításában is munkálkodhassanak.

9. §.

A' Fellyebbvalóságnak Vigyázása az Épület körül.

Ezen Parantsolatoknak bé-teljesítésére köteles a' Fellyebbvalóság vigyázni. Azért minden Építésre szükséges a' Fellyebbvalóságtól Engedelmet kérni, 's a' Jóvá-hagyás előtt tartozik a' Fellyebbvalóság, az Építésre választott Helynek Fekvését, néminémiségét, maga mellé vevén az Helység Bíróját, 's az Eskütteket, megtekinteni.

10. §.

Azután szorgalmatosan nézetteffe-meg a' Fellyebbvalóság ; ha a' meg-hagyott Mód szerént építtetik-e. Azok, a' kik az ellen vétének, meg-büntetteffének, 's ha valami a' meg-nem engedett Mód szerént építtetett volna, az rontattasson-le azonnal.

Azonban a' Tekintetbe - vevés ingyen vitesék-végbe ; az Építésre adatott Engedelemért, vagy arra-való Vigyázásért se szabad valami Taksát kérni.

11. §.

A' mi az Emberek Gondatlanságát illeti a' Szatska-metélés, és Tséplés mellett ; 's a' t.

Nem kissebb szorgalommal szükséges arra vigyázni, hogy a' Vigyázatlanság miatt valami Gyúladás ne támadjon. Erre nézve a' Szatska-metélés, Tséplés, Len-tilolás, Gerebélés, 's e' féle munkák vagy Éjjel soha ne tétessenek, vagy olly Gyertya-világnál, melly a' Lámpásba jól bé-van zárva, vitesfenek-végbe.

12. §.

A' Szárasztás mellett.

A' Barom-eledel ne rakattassék Szárasztás kedvéért a' Kémények mellé, sem a' szurkos Fenyő-fáklya, 's más a' féle Fa a' Kementzék, 's Tűz-helyek mellé.

13. §.

Len Szárazítás.

A' Lent, és Kendert nem kell a' fűtött Szobákban, avagy sütő Kementzékben éjjeli időben szárazítani.

Lövöldözés, Szent Iván Tüze 's. t. e'. f.

A' Lövöldözés, 's minden Puska-porral-való élés benn a' Falukban, vagy azokhoz közel, Ki-égetés, mesterséges Tüzek készítése, és ama' híres Szent Iván Tüze igen keményen megtiltattak már ez előtt; 's ha az e' féle Rendetlenségnek ki-irtásában erősen nem fognak munkálkodni magok a' Helység-bírái, és Esküttek, érzékenységes Büntetéssel illetteknek.

Égő Fáklyák, eleven Szenek.

Senki ne mérészeljen eleven Szenekkel, avagy bé-nem zárt Gyertya-világgal a' Faluban járni; Isem az Utazóknak meg-ne engedjék, hogy égő Fáklyákkal valami Helységen által szekerezzenek.

A' Gazdák meg-ne engedjék az ő Tselédjeknek, Tséplőknek, 's Napszámosaiknak, hogy bé nem zárt Gyertya-világgal, vagy épen égő Hasáb-fákkal a' Házban ide 's tova járjanak; sem a' Vendég-fogadók a' hozzájuk bé-tért Furmányosoknak, hogy az égő Gyertyát Lámpás nélkül az Istállóban valahová szúrják, vagy azzal gondatlanul fel-'s alá járjanak. A' kik ezek ellen vétének, ha rajta kapattatnak, azonnal Rendeknek néminéműsege szerént igen keményen meg-büntettefennek, 's az okoztatott Kárért tartozzanak a' Gazdák meg-felelni.

Bé-nem zárt Gyertya-világ az Istállóban.

Általában senki ne mérészeljen bé-nem zárt Gyertya-világgal, égő Űzkökkal, avagy eleven Szénnel a' Padlásra, Tsúrbe, más a' féle Helyekre menni, a' mellyeken könnyen meg-gyúladható portéka tartatik, 's e' végre, 's más külömbféle Esetekre nézve szükséges, hogy minden Ház egy vagy több Lámpásokat, mellyek jó Bádokból, vagy Űvegből, vagy lég-alább vékony Szarvból legyenek készítve, szerezzen, és tartson.

Dobányozás.

Senki olly Helyeken, mallyeken a' Tüzek veszedelme észre vétetik, ne dohányozzon, ha mindjárt Fedéllel bé-volna is borítva a' Pípa.

A Konyha - kéményeknek ki-égéttetése.

A' Kéményeknek Ki-égéttetésében, és minden hasonló Tselékedetekben, mellyek könnyen Gyúladást okozhatnak, szükséges minden lehetséges Óvással lenni; 's ezeknek Véghez-vitelére mindenek előtt alkalmas időt választani, mikor tudniillik se Szél nem fúj, se mérték felett való Szárazság nintsen, előre elegendő Vizet egybe hordatni, 's a' Szomszédságnak idővel hírrül adni, hogy magára vigyázhasson.

Vajjal Főzés.

A' Gazdák az ő Hitveseknek, Leányaiknak, és Szolgálójoknak szorgalmatosan Elmájekbe nyomják, hogy a' Főzés mellett a' Vajjal óva, és vigyázva bánjanak, 's kiváltképen, ha a' Vaj Lángot vet, abba Vizet ne töltsenek, hanem más Edényt borítván az égő Vajra, fojtsák - el a' Lángot.

Benn a' Házban.

A' Gondviseletlenség - is különbféle Szerentsétienségeket okozott. Azért a' Gazdák az ő Gyermeküket, Tselédjeket arra ösztönözzék, hogy a' Tükre, 's Gyertya-világra mindenkor kiváltképen vigyázzanak; Éjjel a' Le-fekvés előtt nézzék, 's vigyázzák-meg szorgalmatosan magok a' Gazdák, hogy a' Tűz, és Gyertya-világ mindenütt el-óltasson, vagy valami bátorságos Helyen tartasson.

A' meleg Hamuval.

Hasonló szorgalommal éljenek a' meleg Hamu körül; mivel annak vigyázatlan Ki-töltése könnyen meg-gyúladhat valamit, 's abból Tűz támadhat. Azért nagyobb Bátorságosság kedvéért mindenkor meg-nem gyúladható Helyre üntettefsék.

Kémény, és Kementze Seprő.

Végtére, mivel a' Tűznek leg-nagyobb Veszedeleme a' Kémény Tisztításának El-henyeléséből vészti Eredetét, elegendő képen nem lehet az erre való Gondvifélést ajánlani. Minden Gazda a' Kémények Torkát leg-alább minden nyóltzadik Nap szorgalmatosán meg-seper-tesse, 's a' Kormot tompa Seprővel le-vakartassa. A' Kémények Télben leg-alább minden hat Hétben, Nyárban pedig minden harmadik Hónapban egészen, 's különös Szorgalommal meg-seper-tesse. Az olly Kéményeket, melyeken által nem lehet tsúfzni, meg-seperhetik ugyan magok a' Gazdák, vagy ezeknek Tselédje. A' melly Kéményeken pedig által lehet tsúfzni, azokat a' valóságos Kémény-Seprők által kell meg-tisztítani, vagy, a' hol azok nem találhatók, a' Tseléd által. A' Fellyebbvalóság-nak Tehetsége szerént arra legyen Gondja, hogy a' Községek, a' hol Kémény-Seprők vannak, az illy Mesterekkel annak rende szerént Alkuvást kössenek; de egyszer 's mind arra-is, hogy a' Községek a' Kémény-Seprőktől ne terheltesse, 's ez utólsók Kötelef-ségeket jól, 's bizonyos rendelt időben véghez-vigyék.

24. §.

A' Helységeknek Fellyebbvalói, Falu-bírái, és Esküttek tartoznak különös Gondot viselni a' Kementzékre, és Kéményseprés-re, az Házakban gyakran véletlenül azokat meg-tekinteni, 's a' rest Gazdákot azonnal a' Jurisdikciónak bé-jelenteni.

25. §.

Tűz - Tzirkálás.

Az elé-adott Parantsolatoknak szorosabb Meg-tartására szül-éséges, hogy az Helység-bírájának, az Uraság Tisztének, és a' Község Ki-választottainak Jelenlétében, melléjek vevén a' Kémény-Seprőt is, ha az helyben, vagy közel lakik, Télben ugyan kétszer, Nyárban pedig egyszer minden Házban Tűz-Tzirkálás tartasson; melly alkal-matosággal minden Kementzét, Kéményt, Tűz-helyet jól meg-vi-gyázzanak, a' miben a' Tűznek veszedelemét észre vészik, azonnal el-tiltsák, vagy ha a' Dolog meg-kívánja, a' Vármegyének bé-jelen-tsék. A' Bírónak és Községnek az után a' léssen Kötelef-sége, hogy mind az, a' mi a' Tűz-Tzirkálaskor rendeltetett, jól, és rendesen vég-hez-vitéssék, és főképen, hogy a' Tűz iránt tett Rendelést senki által-ne hágja.

A' támadott Tűznek hamarságos Fel-fedezése, 's ki-hirhesztésére szabott Rend.

26. §.

Tűzre vigyázó Strázsa, éjjeli Órállók, 's azoknak Tisztje.

Mivel minden meg-parantsolt Óvás, 's Vigyázás mellett is Tűz, 's Gyulás támadhat, azért a' leg-közelebb lévő Szorgalom a' Tűznek hamarságos Fel-fedezésére, és Ki-hirhesztésére intéztessen. A' melly Helyeken egynehány éjjeli Strázsa vagyon kiállítva, a' Gyulásnak Fel-fedezését azok Szolgálatjok' fő Kötelességének tartásák.

Az olly Helyeken pedig, a' mellyek nem igen kitsínyek, 's tulajdon éjjeli Strázsájok nintsen, kötelesek a' Szomszédok, 's ott Lakók egymás után változva éjjel strázsálni.

27. §.

Az éjjeli Ór állók, avagy az éjjeli, és Tűzi Strázsálásra rendelt Emberek Szent Mihály Napjától fogva Húsvétig éjjel 9. Órától fogva 4. Óráig Reggel; Húsvétól fogva pedig Szent Mihály Napjáig éjjel 10. Órától fogva 2. vagy 3. Óráig Reggel a' Strázsálaton maradjanak.

28. §.

Kiknek Kötelességek az, hogy a' Helységben mindenkor fel 's alá járjanak, 's minden Félbe-hagyás nélkül a' Tűzre vigyázzanak; azért nekik tellyességgel meg-tiltatik a' Strázsálás ideje alatt Kortszámra térni, vagy más Házban tartózkodni; 's a' mint Búz, Füst, vagy más Jel által a' Tűzről gyanakodnának, annyival inkább ha a' valóban ki-rohanó Tűzet észre vennék, azonnal Kiáltás által, 's ha lehet, Kürtfújás által, az Ablakok, Ajtók zörgetése által a' Lakosokat költsek fel, mindenek előtt pedig, ha Harang vagyon a' Helységben, annak Félre-verése által Lärmát indítsanak.

29. §.

Ha a' Strázsák a' támadott Tűzet Restségekől észre nem veszik, 's azt Vigyázatlanságokból nevededni, 's terjedni hagyják, igen kemény Büntetéssel illetteffenek.

30. §.

A' mint a' Gyulást meg-sajdítyák, azonnal kötelesek azt a' Birónak, az Eskütteknek, 's egyszer's mind a' Felyebbvalóságoknak, ha az a' Hely-

a' Helységben lakik, vagy az Helységben találkozó Vármegye Tifz-
tének, kiváltképen pedig az helybéli Kvártélyos hadi Személyeknek
bé-jelenteni: A' Veszedelemnek minémúsége szerént a' szomszéd Fa-
lúk-is Harang-szó, vagy Lovas Hír-mondó által a' támadott Tűzről
tudósíttassanak.

31. §.

A' támadott Gyűlésnek Ki-birbesztése.

Azonban femmi Házi-gazda, sem az ő Emberei közül vala-
ki el-ne méréstélje titkolni a' Házban támadott Gyűlést, hanem azon-
iparkodjanak inkább, hogy a' mint észre-veszik a' Gyűlést, Lármat
tegyenek, 's másokat Segítségül híjjanak. Ha pedig el-mulasztanak
azt ki-jelenteni a' Parantsolat ellen, akkor tartozzék a' Fellyebb-
valóság őket, mint Tűz-titkolókat igen keményen meg-fenyíteni,
's Vagyonjoknak Mértéke szerént az okozott Kárnak Helyre-hozatta-
tására kínyszeríteni.

II I.

A' Gyűlésnek gyors El-óltásáról ki-szabott Rend:

32. §.

Víz, Kútak, Marha itatók, Váruk.

Hogy a' támadott Tűz annál hamarább el-oltathasson, szük-
séges a' Gyűlés előtt arról szorgalmatoskoani, hogy annak idejében
Fogyatkozás ne legyen a' Vizzel-óltó Eszközökben, 's Munkásokban.
E' végre szükséges arra Gondot viselni, hogy elegendő Kútak áfat-
tassanak az Házaknak Számára nézve, a' kész Kútak pedig annak ide-
jében szorgalmatosán ki-tisztíttassanak, 's a' Marha-itatók, Váruk, Tá-
vok, 's más e' féle Víz-tartó Helyek jó állapotban tartassanak.

33. §.

Ló-itatók, Víz-árkok.

Az olly Helységekben, a' hol kevés a' Víz, ennek Fogyat-
kozását a' Ló-itatók, Váruk, Víz-árkok által, mellyekre mindenütt
valami alkalmas alacsony Helyen szert lehet tenni, kell ki-pótolni, 's
azon igyekezni, hogy az Eső víznek Fel-fogása által mindenkor
tele legyenek.

6

34. §.

Az Uraság Házai, Klastromok.

Az Uraság Házai, Vendég-fogadók, Klastromok, Plébániák, Fabrikák, Malmok, mesterséges Tűzek tsinalására rakatott Házak, következendőképen minden valamennyivel nagyobb Házak nyilván-való képen kötelesek az ő Padlásokon Vízzel meg-töltött Edényeket, avagy Kádakat tartani.

Közönséges Házak.

Minden kisebb Ház pedig egy Vízzel meg-töltött Kádat kézben tartson.

A' melly Házak a' Víztől távol vannak.

A' kisebb Falukban, és a' hol az erőtlenebb Épületek miatt a' féle Kádakat fel-nem lehet a' Padlásra tenni, az olly Házakban, mellyek a' Víztől, és Kútaktól leg-meszfzebb esnek, a' mennyre lehet, az Ház-ajtájánál, vagy más alkalmas Helyen a' féle Vizes-Kádak betakarva kézben tartassanak.

Egyházak.

Az Egyházak Padlásain legyenek mindenkor kézben Vízzel meg-töltött Kádak, 's azoknak meg-tartására, 's töltögetésére viseljenek gondot a' Plébánusok, Egyház-fiak, vagy úgy neveztetett Egyház-Atyák, vagy az, a' kire az Egyház bízattatott.

A' Lovaknak készen-tartása.

Hogy a' támadott Tűznél Fogyatkozás ne legyen a' Szekérvonó Marhákban, mellyeknek a' Víz-hordására, Tűz-óltó Edényeknek El-hozattatására, 's más egyéb szükségekre nézve jelen kell lenni, a' mint a' Gyúlásról jel adatik, 's azt a' Szükség kívánja, mind a' Szomszédság, mind más akárki, sőt a' Posta Mester-is, ha Helyben lakik, minden Idő-vontatás nélkül tartozik az ő Lovait elé-állítani. Azért az olly Helységekben, hol a' Lovakot éjjel a' közönséges Mezőn legeltetik, egynehányat mindenkor otthon kell tartani változtatva, hogy szükség idejében kézben találtaffanak.

*Tűz-óltó Szerzők a' jobb Házakra, Tűz-és más Mű-
helyekre nézve.*

Az Uraság Házai, a' Vendégfogadók Épületei, a' Klastromok, Plébániák, Fabrikák, Ser-házak, Malmok, Tűz-Műhelyek, 's minden nagyobb Házak fel- legyenek készülve rend-szerént- való Tűz-óltó Eszközökkel, úgymint Lajtorjával, Horgokkal, kézi Fetskendőkkel, Tsöves Vízi-ládával, Nagyságoknak Mértéké szerént, hogy azokkal mind magokon, mind másokon segíthessenek.

A' kitsíny, és közönséges Házak.

A' kisebb Házak tartsanak készen leg-alább egy Lajtorját, egy Horgot, egynehány Dézsa vizet, egynehány Szalmából fonott, és kívül belől Szurokkal bé-kent Tűz-rotskát, és egy Bádok Lámpást.

A' Községek.

Ezen kívül szerezzenek magoknak a' Községek, ha Birtokok kitsínysége miatt többet nem szerezhetnek, leg-alább egy Lajtorját, egy pár Horgot, egynehány kézi Fetskendőt, 's egy pár Bádok Lámpást; ha pedig többel bírnak, egy pár Tsöves Vízi-ládát-is az azokhoz tartozandó Szekeretskével, vagy Szánkával, 's mindenkor, Víz- zel tele töltvén, készen tartsák.

*Tulajdon Ki-szabása az óltó Eszközöknek a' mások alá vet-
tetett Házakra nézve.*

Az óltó Eszközöknek Meg-határozása, mellyeket a' mások alá vettetett Házak szerezni tartoznak, a' Fellyebbvalóságra bízatta- tik, kinek mindenkor a' legyen fő Gondja, hogy az Házaknak fáját Úrai szükségtelen Költséget ne tegyenek. A' Fellyebbvalóságok, Klastromok, Plébánusok, és szabad Udvarok tartoznak az ő Tűz-óltó Eszközöknek Lajstromát a' Vármegyéknek bé-küldeni, mellyek- nek Kötelefségek leszen, arra Módot mutatni, a' mit azokon kívül kell szerezni, 's a' gazdagabbakat, ha a' Dolog meg-kivánná, Értzből öntött Fetskendőknek szerzésére ösztönözni.

Elöre el-rendelni a' Lakosok Munkáját, Tisztét.

Hogy a' jó Rend, melly a' támadott Tűznek gyors El-óltá- sára el-kerülhetetlenül szükséges, meg-tartathasson, a' Gazdáknak, és Szolgáknak, leg-alább a' nagyobb Helységeken, a' helybéli Fellyebb-
valóság

Valóság előre tudtokra adja, ki mi-tévő legyen a' Tűz-támadásban; Azok közül némelyek El-küldetésre, 's a' Gyulás ki-hirdetésére, némelyek Víz-hordásra, a' Tsöves Vízi-ládák el-hozására, 's más szükséges Dolgoknak Elé-állítására, némelyek a' Tűztől meg-mentett Vagyonnak Őrzésére, végtére némelyek Tűz-óltásra, Ház fedél Le-fzakasztására, Le-törésére rendeltessenek. Az illy El-osztása, 's El-rendelése a' Lakosoknak a' Helység Fellyebbvalóságától a' Szomszédoknak, midőn a' Község egybe-gyül, több ízben ki-hirdettesék.

41. §.

Köteles a' Bíró meg-jelenni, és az Esküttek.

Mihelyt a' Tűz-lárma-jel adattatik, a' Bíró és Esküttek elsőlegyenek, kik a' Gyulás Helyére siessenek, mivel az ő Példájoktól, Rendelésektől, Parantsolatjoktól olly fok jó függ. A' Község tartozik az ő Rendeléseket minden Ki-fogás nélkül szorgalmasan követni.

42. §.

Az Uraság Tisztjei.

Ha az Uraságnak Tisztje az Helységben, vagy akármely közel lévő helyen talál lenni, azonnal a' Gyulás Helyére igazíttasson, mivel felőle lehet leg-inkább reményleni, hogy alkalmas a' Rendtartásnak véghez-vitelére, 's jó Rendeléseknek Ki-gondolására. Ha pedig Vármegye Tiszte volna az olly Helyen, köteles lészen ő azonnal a' Gyulás Helyére sietni, 's a' Népet e' parantsolt Mód szerént a' Tűz-óltásra vezérelni.

43. §.

Átsok, Kö-művesek, 's a' t.

Kiváltképen tartoznak a' Helységben, avagy attól nem messze lako Átsok, Kö-művesek, Kovátsok, Lakatosok, Kéményseprők, Molnárok, 's ezekhez hasonló Mesterek szükséges Szerzámjaikkal meg-jelenni, vagy Embereik közül valakit Segítségül küldeni.

44. §.

A' Lakosok.

A' Gazdák-is, és azoknak Szolgái tartoznak; mihelyt észreveszik a' Tűz Ki-kiáltást, az ő Tűz-óltó Szerzámjaikkal a' Gyulás helyére sietni, 's ott azon Munkát fel-fogni, melly nekik meg-hagyattatik, vagy a' mellyre már az előtt rendeltettek.

45. §.

A Szomszéd Helységei.

Nem külömben kötelesek a' közel-fekvő Helységek-is, Klástrumok, Plébánusok, Községek nem tsak akkor, mikor Segítségül hívattatnak, hanem önnön Magoktól tüstént, a' mint a' Szomszéd-ságban támadott Tüztől tudósíttatnak, Emberekkel, Szerzfámokkal, Edényekkel egymásnak Segedelmére sietni.

A Néppel-való emberséges bánás.

A' Tűz mellett meg-vagyon ugyan tellyesféggel engedve; hogy a' jelen-lévő Nép, a' mennyire a' Szükség meg-kívánja, Dologra hajtattasson, az erre alkalmatlanok pedig, 's a' kik a' Dolgozóknak tsak Akadályokra vannak, földre küldetteffének, mindazonáltal fenkivel erőszakosan nem kell bánni, hogy az Óltástól fenki el-ne ijeszteffen.

A jó Rendnek Meg-tartása.

A' Tűz-óltás mellett, a' mennyire lehet, minden haszontalaní Kibálást el-kell távoztatni, a' Víz-hordásban Rendet tartani, meddig egyik a' Vízet másnak a' Kezébe adja, addig a' többiek Vízet hozznak, 's így tovább; azon Útat, a' mellyen a' Vízet Kézben, vagy Szekéren hozzák, mindenkor szabadon kell tartani, 's ha szükséges, Lámpáfokkal meg-világosítani. Az Esküttek, 's korosabb Emberek a' Községből arra vigyázzanak, hogy a' járásban, menésben egyik a' másikat meg-ne gátolja.

Az Afzszonyok, és Leányok Tiszte.

Midőn a' Férjfiak a' Tűz-óltásban foglalatostkodnak, az Afzszonyok, és Leányok otthon maradjanak, hogy, ha a' Szükség úgy hozza magával, a' Marhát az Istálókban le-óldják, mellyet a' Marháörző egynehány Embereknek, kik az Tűz-óltásra vagy alkalmatlanok, vagy nem szükségesek, Segítségével, mihelyt lehet, hajtsonki a' Mezőre a' Helységből, 's bátorságos helyen örizzen. Ha a' Tűz közel vagyon, az Afzszonyok Foglalatossága lészzen a' Ház-fedelére Vízet önteni, Vagyonjokat meg-menteni; melly Végre már az előtt bátorságos Helyet kellett rendelni, 's azt hív Férjfiak által Strázsálatni a' Gyúléskor, hogy az Afzszonyok, és Leányok a' közelebb lévő Veszedelemkor oda küldhesék, vihesék Vagyonjokat.

A' nevekedő Veszedelem - ellen Óvás.

Ha a' Tűznek Veszedelme nevekedik, a' közel-lévő Padlás Ablakjait, a' Fedél Nyílásait az olly Házaknak, mellyek Szalmával, és Náddal nintsenek bé-fedve, mivel ezeknél semmit sem használ az Óvás, bé kell zárni; a' Pintzéknek, és Bóltoknak Ajtait, szelelő Lyukait Kövekkel, Páfit-hantal, Fal-hulladékokkal, vagy Ganéjjal megkell tölteni, kivált pedig minden meg-gyúladhatót felre kell vitetni.

Az Egyházak Tornyaira, és Padlásaira illy Történetben mindjárt Vizet kell hordani, azoknak Ablakjait az égő Szikráktól óltalmazni, 's mihelyt lehet, az Egyháznak drága Eszközeit bátorságos távol-lévő helyre vitetni.

A' benn-rekedt Tűznek el-oltásában tartandó Rend.

Ha ki-nem ütött még a' Tűz, hanem benn-rekedt, meddig lehet, ahoz semmi Levegő-egyet nem kell botsátani, hanem öntözéssel, 's más lehetséges módokkal annak Meg-fojtására igyekezni.

A' nevekedő, 's ki-rohanó Tűznél.

Ha pedig valóságosan ki-rohan a' Tűz, vagy valamely Helyet meg-gyújtott, a' hol Gabona, Széna, Szalma, 's e' félek tartatnak, a' hol azért az Öntözés már nem használ, a' körül lévő Faszerszámokat megszűre el kell vitetni, az oda érő Sövényt, ha eddig a' szabad Járás kedvéért meg-nem történt volna, le-dönteni; az után pedig a' Kőből rakott Házaknak, mellyek Tseréppel vannak bé-fedve, Fedeleit le-szakasztani, a' Falakat, 's egyéb égő Úszköket, hogy a' Tűz bé-takartatván el-fojtassék, bé-felé taszítani. Ellenben az olly Házakban, mellyek Szalmával, vagy Sendellel vannak bé-fedve, ha már a' Tűz el-fogta azokat, annyival inkább kell kerülni a' Le-szakasztást, mennyivel inkább meg-éledne az által a' Tűz, 's a' Veszedelem nevekedhetne.

A' meg-gyúlott Ház mellett álló Házak szükség nélkül le-ne szakasztassanak; tsak akkor kell azoknak le-döntéséhez fogni, mikor a' Lángnak El-terjedését semmi más módon meg-nem lehet akadályozni. Uly Eszeten semmi Gazdának nem kell kedvezni; de ellenben ez is, a' kin az meg-történik, mint a' valóságos El-égett úgy fog tekintetni, 's ezzel együtt ugyan-azon első Jusban fog részesülni.

Az el-óltatott Tűz ártalmas Következéseinek Meg-előzése.

53. §.

Ha valóban el-óltatott-is a' Tűz, mindazonáltal a' Tűz-óltásra rendeltetett Emberek közül el-ne menjen előbb fenki, mintsem a' Helység Bírāja, vagy az, a' ki a' Dolgot igazgatta, meg-engedje.

54. §.

Az ismét támadható Tűztől Órizkedés.

Az el-égett Helyhez egynehány Strázfa állítsassék, kiknek a' legyen fő Gondjok, hogy az el-rejtetett Szikrák által meg-ne éledjen a' Tűz, 's új Gyulás ne támadjon.

55. §.

Az óltó Szerszámoknak Vízszá-adása.

Az után minden Tűz - óltó Szerszámok ki-kerestessenek, 's kinek kinek adattasson-vízszá az övé; 's azoknak meg-újításáról, 's meg-jobbításáról legyen a' további Gond.

Azok, a' kik a' Tűz-óltó Szerszámokból szántszándékkal valamit el-rontanak, vagy öszve törnek, a' Kárnak tellyes Helyre-hoztatásán kívül, érdemlett Bűntetésre húzattassanak.

Azok ellenben, a' kik amazokból valamit el-titkolnak, magoknak tulajdonítanak, vagy épen el-adni mérészelnek, kemény törvényes Fenyítést várjanak magokra.

Szintén úgy kell azokat-is meg-bűntetni, a' kik a' Tűz-óltásra szerzett közönséges Szerszámokkal, úgymint Lajtorjakkal, 's más e' félekkel, az Helység Elöl-járóiknak tudtok nélkül, tulajdon Hafzokra élnek.

Végtére azok, a' kik annyira ki-vetköztek az Emberségből-hogy a' Gyulás, 's Égés ideje alatt, az El-égett Embereknek megmentett Vagyonjokból valamit el-oroznak, a' Vétségekről, 's azoknak Bűntetéséről ki-botsátatott közönséges Törvénynek 160. Tzikkelyében meg-parantsolt Bűntetéssel illetteffenek.

*A Vármegyéhez teendő Bé-jelentés , 's a' Tűz okának
ki-keresése.*

Utóljára, az el-óztatott Tűz után mindjárt bé kell a' Vármegyének jelenteni a' Gyúlast; Ez pedig szorgalmatosan vizsgálja-meg, 's keresse-ki, mi tulajdon képen támadott a' Tűz, hogy mind a' Vigyázatlanokat, mind pedig a' gonosztévő Gyújtogatókat Feleletre, 's Büntetésre idézhesse.

Költ a' mi Lakó Várasunkban Bétsben Szent Iván Havának huszon hatodik Napján, ezer hétszáz nyóltzvan nyóltzadik Esztendőben; Országainknak: a' Romainak huszon harmadik, a' többi örökös Országainknak nyóltzadik Esztendejében.

JÓSEF m. p.

Gróf Pálfi Károly m. p.

Mikós Mihály m. p.